

III. АНАЛИЗА ЕФЕКТА ЗАКОНА

1. На кога и како ће највероватније утицати решења предложена у закону?

Предложена решења из овог закона утицаће на произвођаче званичне статистике (Републички завод за статистику, Народна банка Србије, Градска управа града Београда - за територију града Београда и овлашћени органи за спровођење статистичких истраживања), на Савет за статистику, на доношење Програма и Плана званичне статистике и извештајне јединице –даваоце података, и то:

- Произвођачи званичне статистике обезбеђиваће, на непристрасним основама, бројчане и реперезентативне податке и информације о масовним економским, демографским и друштвеним појавама. Спровођењем закона створиће се услови за добијање најзначајнијих статистичких индикатора; развој статистике ће се усмеравати у правцу хармонизације са методологијом, стандардима, класификацијама и међународном статистичком праксом; повећаће се упоредивост званичне статистике са статистикама других земаља и међународних организација; допринеће се повећању улоге званичне статистике у друштву и постаћи њена шира употреба.

- Савет за статистику стараће се о задовољавању потреба најширег круга корисника и остваривању и заштити права давалаца података. Састав и именовање Савета обезбедиће отвореност и прилагођавање статистичког система друштвеним променама и већем утицају научне и стручне јавности у креирању система и његовом даљем развоју;

- Програмом и Планом званичне статистике утврђиваће се основне активности произвођача званичне статистике. Републички завод за статистику припремаће Програм и План у сарадњи са овлашћеним органима, министарствима и корисницима статистичких података;

- Извештајне јединице - даваоци података, који су релевантни за одређено статистичко истраживање, обавезују се да дају тачне, комплетне и ажурне податке без накнаде. Приликом дефинисања скупова статистичких истраживања, водиће се рачуна о оптерећености давалаца података.

2. Који су трошкови које ће промена закона изазвати грађанима и привреди, посебно малим и средњим предузећима?

Примена овог закона односи се на правна и физичка лица. Применом закона неће им се стварати додатни трошкови, нити ће бити додатно оптерећени. Прикупљање података, по правилу, спроводи се коришћењем административних извора података. Ако се спроводи статистичко истраживање, пре почетка прикупљања података свака извештајна јединица ће бити информисана о правном основу, циљу истраживања и обавезности или необавезности давања података.

3. Да ли су позитивни ефекти доношења закона такви да оправдавају трошкове?

Позитивни ефекти доношења закона су такви да неће изазивати додатне трошкове субјеката на које се односе одредбе овог закона и, сходно дугогодишњој пракси и искуствима националне статистике, сигурно ће оправдати учињене трошкове.

4. Да ли закон стимулише појаву нових привредних субјеката на тржишту и тржишну конкуренцију?

Предложена законска решења стимулативно ће деловати у правцу оснивања привредних субјеката и доприносиће јачању тржишне конкуренције. Подаци званичне статистике о стању и економским кретањима у појединим областима делатности олакшавају доношење одлука о оснивању нових привредних субјеката.

5. Да ли су све заинтересоване стране имале прилику да изнесу своје ставове о закону?

У поступку припреме овога закона сви заинтересовани субјекти имали су прилику да изнесу своје ставове и да предложе поједина решења која су садржана у закону.

6. Које ће мере током примене закона бити предузете да би се створили разлози доношења закона?

Републички завод за статистику ће, као главни произвођач званичне статистике бити организатор и координатор у поступку спровођења закона и даваће стручна објашења и тумачења, како би се обезбедила јединствена примена прописа.

IV. ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ПОЈЕДИНИХ РЕШЕЊА

Члановима 1 – 5. Закона предвиђене су, по угледу на савремена решења закона о званичној статистици развијених европских земаља, основне одредбе, дефиниције и основна начела. Статистичари и сви заинтересовани за примену овог Закона могу, на најбржи начин, да се упознају са његовом суштином, најчешће употребљеним изразима и њиховим значењем, као и са садржајем основних начела званичне статистике. Истицање значења израза и начела на почетку текста Закона чини његово разумевање лакшим и систематичнијим, а остале делове закона лишава непотребног понављања. Нарочито је наглашен члан 3. Закона, којим је загарантовано остваривање и заштита права давалаца података и статистичких јединица.

Члановима 6 – 15. Закона регулисана је организација система званичне статистике. Изричито је наглашано ко су произвођачи званичне статистике, чиме се званична статистика издваја од свих других статистика које се могу водити у разним областима друштвено-економског живота. Као једини произвођачи званичне статистике наводе се: Републички завод за статистику, Народна банка Републике Србије и остали одговорни произвођачи званичне статистике, обухваћени статистичким Програмом, а за територију града Београда то је Градска управа - Завод за информатику и статистику. Посебно се наглашава водећа улога Завода, као посебне организације, односно самосталне и независне институције, у производњи, дисеминацији и организовању система званичне статистике. Такође, детаљно се наводе послови које Завод обавља у оквиру система званичне статистике.

С обзиром на значај Завода, као главне институције у систему званичне статистике, предвиђа се да Завод даје мишљење о извештајима, нацртима закона и другим правним актима које доставља Влада Републике Србије, пре подношења Народној скупштини Републике Србије, а који се односе на његове активности и задатке. Завод учествује у свим активностима које се односе на оснивање нових или на промену постојећих административних извора.

Предвиђено је да Заводом руководи директор, кога поставља Влада Републике Србије, на предлог председника Владе Републике Србије, на период од 5 година, у складу са Законом о државним службеницима.

Истакнуто је да Завод има заменика директора и помоћнике директора, које поставља Влада Републике Србије, на предлог директора. Заменик директора и помоћници директора постављају се на период од 5 година, у складу са Законом о државним службеницима.

Предвиђено је да Завод може, путем уговора, а у складу с законским прописима којима се регулише поступак доделе јавних набавки, да пренесе део својих активности на друге професионалне организације, с тим што је и тада дужан да врши контролу квалитета добијених резултата, и да, по потреби, врши њихову ревизију, те да се стара о томе да се део прихода остварених извршењем ових активности уплати у буџет Републике Србије.

Поред средстава обезбеђених у републичком буџету и евентуалних донација, Завод може остваривати и додатна средства (посебним обрадама, додатним процедурама и сличним статистичким активностима које нису предвиђене важећим Програмом и Планом). Ова средства била би коришћена за развој методолошких и информационих решења, за подстицање аналитичког рада, за образовање и обуку запослених. Из остварених средстава посебним обрадама и другим додатним активностима финансираће се расходи и издаци везани за реализацију тих обрада, односно активности.

Чланови 16 – 20. Закона односе се на Савет за статистику, који је стручно саветодавно тело, самостално и независно у свом раду, чији је основни задатак да се бави стратешким питањима званичне статистике. Посебно се регулишу: његова улога, састав, начин именовања чланова Савета, финансирање и др. Савет се, као интегрални део система званичне статистике, посебно стара о задовољавању потреба најширег круга корисника и о остварењу и заштити права давалаца података.

Члановима 21 – 26. Закона утврђује се да се активности званичне статистике заснивају на петогодишњем Програму и на једногодишњим имплементационим плановима. Програмом и Планом регулише се шта ови документи садрже, како се доносе, са посебним нагласком на улогу Савета у њиховом доношењу. Утврђено је, такође, да се пописи регулишу посебним законима и финансирају из средстава за посебне намене у републичком буџету. По истеку последње године за извршење Програма, Завод припрема извештај за Владу Републике Србије о реализацији целокупног Програма. Влада Републике Србије разматра тај извештај и упућује га Народној скупштини.

Члановима 27 – 39. Закона регулисане су фазе прикупљања, обраде и складиштења података. Пре почетка прикупљања података, свака извештајна јединица мора бити информисана о правном основу за спровођење истраживања, циљу истраживања, обавезности или необавезности давања података, одговорном произвођачу званичне статистике и о заштити података. Извештајне јединице бесплатно обезбеђују тачне, ажурне и комплетне податке, а уколико они то нису, оне их исправљају и употпуњују на утврђени начин. Предвиђа се могућност спровођења пилот-истраживања, која не би била коришћена за производњу резултата званичне статистике, већ би служила за оцењивање методологије или квалитета података који се прикупљају у статистичким истраживањима.

Водећа улога Завода, као произвођача званичне статистике, огледа се и у томе што други произвођачи званичне статистике имају обавезу да сарађују и консултују се са Заводом о методологији својих статистичких истраживања, предвиђених годишњим имплементационим планом Владе, као и о методологији и садржају база података које они утврђују, и то код истраживања која нису предвиђена годишњим имплементационим планом Владе. Заводу се даје могућност приступа индивидуалним подацима других произвођача званичне статистике, под одређеним условима.

Завод има право приступа свим административним изворима података у републичким органима, као и приступ подацима који су прикупљени методом сталног праћења и посматрања, осим ако статистичка употреба није законом изричито искључена.

Након завршетка обраде прикупљених података, одстрањују се идентификатори извештајних и статистичких јединица, а након уноса, шифрирања и обраде индивидуалних података, уништавају се обрасци и друга документа. Предвиђени су начин и период на који се складиште подаци, као и њихова предаја одговарајућем архиву. У циљу спречавања уништавања, злоупотребе, крађе или нелегалног приступа подацима, директор Завода, или овлашћени представник другог произвођача званичне статистике, доноси правилник којим се регулишу методи складиштења и техничке организације података.

Члановима 40 - 41. Закона налаже се Заводу да формира, развија и одржава статистички пословни регистар и статистички регистар пољопривредних газдинстава. За њихово формирање, развој и одржавање Завод користи податке из административних извора, пописа и других статистичких истраживања, као и податке добијене помоћу метода сталног праћења и посматрања. Директор Завода доноси правилник којим се ближе одређују питања у вези с регистрима. Подаци из статистичких регистара користе се искључиво у статистичке сврхе, а првенствено за

утврђивање садржинског оквира за избор узорака за спровођење редовних или пилот статистичких истраживања.

Члановима 42 – 46. Закона регулише се дисеминација података и информација. Произвођачи званичне статистике врше дисеминацију резултата званичне статистике најмање до нивоа и под условима наведеним у Програму. Истакнуто је да су резултати званичне статистике доступни свим корисницима. Произвођачи званичне статистике одржавају ажуран и јавности доступан календар објављивања, а одступање од рокова у календару јавно се објављује и објашњава. Информације о изворима података и примењеној методологији доступне су јавности, а корисници званичних статистичких података дужни су да наведу извор података при њиховом коришћењу. Предвиђена је могућност да произвођачи званичне статистике обезбеде додатне податке добијене посебном обрадом, на захтев корисника и о њиховом трошку, с тим што се и на ове податке и информације примењују одредбе о поверљивости.

Члановима 47 – 52. Закона регулише се поверљивост података. Овај одељак је изузетно важан, с обзиром на то да се поверљивости података придаје велики значај. Одредбе о поверљивости података примењују се у свим фазама производње и дисеминације података званичне статистике. Примењују се средства спречавања могућности директне или индиректне идентификације извештајне јединице. Приступ поверљивим подацима сведен је на ограничени круг лица, која имају обавезу чувања њихове поверљивости, чак и по престанку рада у званичној статистици. Одредбе о поверљивости ближе се одређују правилницима.

Члановима 53 - 54. Закона регулише се међународна статистичка сарадња Завода и, у оквиру званичног статистичког система Републике Србије, његова координациона улога у статистичкој сарадњи с међународним статистичким организацијама.

Члановима 55 - 63. Закона предвиђене су казнене одредбе, којима се омогућава да произвођачи званичне статистике дођу до тражених података у предвиђеном року, као и да се обезбеди заштита датих података. Стога су за ове прекршаје предвиђене релативно високе новчане казне.

V. ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ОВОГ ЗАКОНА

За спровођење овог закона није потребно обезбедити додатна средства у буџету Републике Србије.